

De Botanische Tuin Kerkrade, gesticht in 1939, is een rijksmonument en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed omschrijft vrij uitgebreid waarom zij de tuin zo waardevol vindt. We nemen even de tijd voor deze waarde-omschrijving. Hij luidt als volgt:

‘De Botanische tuin van Terwinselen bezit cultuurhistorische waarde als bijzondere uitdrukking van een culturele en sociaal-economische ontwikkeling. De Botanische tuin is tevens cultuurhistorisch van belang als vitaliserend complement op het grauwe mijnwerkersbestaan en als historisch stedenbouwkundig element met recreatieve waarden alsmede sierwaarde. Architectuurhistorische waarden ontleent de tuin aan het bijzondere belang voor de geschiedenis van de tuinarchitectuur; als voorbeeld van het oeuvre van tuinarchitect John Bergmans; wegens de esthetische kwaliteiten van het ontwerp; wegens de grote variëteit aan plantenassortimenten. Ensemblewaarden bezit de Botanische tuin als essentieel onderdeel van een groter complex dat de parochiekerk met pastorie en een dokterswoning omvat en zeer centraal in de wijk Terwinselen is gelegen. Dit complex is van bijzondere betekenis voor het aanzien van Kerkrade. De Botanische tuin is tenslotte van algemeen belang wegens de hoogwaardige architectonische kwaliteit van de tuinaanleg en in relatie tot de structurele en visuele gaafheid van de stedelijke omgeving. Daarnaast is sprake van een object met architectuurhistorische, typologische en functionele zeldzaamheid.’

Het is een hele mond vol, maar tussen de lange zinnen door wordt duidelijk hoe waardevol de plaatsing van de tuin in Terwinselen én de inbreng van de ontwerper John Bergmans is. In de recent verschenen monografie over John Bergmans wordt de Botanische Tuin uitgebreid beschreven en de auteurs beschouwen de tuin als het hoogtepunt van zijn oeuvre. Bergmans paste in Kerkrade de landschappelijke stijl toe, een stijl waar hij zich uitermate in thuis voelde. Hij achtte deze stijl speciaal geschikt voor een recreatieve, afwisselende en toch harmonische wandeling langs een keur aan plantvakken en plantencollecties. Vandaag de dag is deze afwisselende wandeling nog steeds kenmerkend voor de tuin. Bergmans schreef veel boeken over planten. In Kerkrade worden niet alleen Bergmans-boeken bewaard maar ook zijn cartotheek, bestaande uit talrijke kaartenbakken, propvol met minuscule beschreven velletjes. Als je de bakken doorkijkt dan kun je niet anders dan concluderen dat Bergmans over een duizelingwekkende plantenkennis moet hebben beschikt.

Een blik in de cartotheek van Bergmans: alleen al de beschrijving van rozensoorten en -varieteiten omvat drie bakken met honderden volgeschreven velletjes.

Marianne van Lidth de Jeude
Johanna Karssen-Schuurmann

1892-1980

John Bergmans

Tuinarchitect en plantenkenner

Het is nog steeds onzeker wanneer de Botanische Tuin haar poorten weer mag openen. Checkt u voorafgaand aan een mogelijk bezoek even onze website of de facebook/Instagrampagina? Daar vindt u alle up-to-date informatie.

‘Een afwisselende en tegelijk harmonische wandeling’.

Bergmans paste veel flagstones toe op de kleinere paden aan de oostkant van de tuin (foto rechts). We beschouwen die flagstones als een stukje erfgoed. Iets om zuinig op te zijn, dus. Links is het flagstone-pad te zien dat twee maanden geleden in eigen beheer werd hersteld.

